

Aan de programmacommissie van (*politieke partij*)

Datum: 23 juli 2020

Kenmerk: 20-075/KJ/ET/hc

Onderwerp: Commissie Eerlijke Transitie

Contact: Willem Wiskerke, willem.wiskerke@milieudefensie.nl, 06-41425560 | Eelco Tasma, eelco.tasma@fnv.nl, 06-33313012

Geachte leden van de programmacommissie,

De huidige COVID 19-crisis en de gevolgen daarvan voor de economie eisen nu alle aandacht op van beleidsmakers. Maar dat doet niets af aan de enorm complexe opgave die de klimaatcrisis voor onze samenleving vormt. Er is weinig tijd, ons koolstofbudget neemt af en daarmee ook de mogelijkheid om de opwarming van de aarde te beperken tot ver onder de twee graden Celsius, zoals afgesproken in het Parijsakkoord.

COVID-19 maakt dit extra moeilijk. Weliswaar leidt de crisis op korte termijn even tot minder uitstoot van broeikasgassen, maar tegelijkertijd dreigt klimaatbeleid in de ijskast te worden gezet. Het gevaar is dat de nadruk komt te liggen op herstel van de oude economische structuur, zonder in te zetten op de noodzakelijke transitie naar een rechtvaardige en duurzame economie. Een transitie die zorgt voor investeringen en duurzame werkgelegenheid. De huidige crisis legt ook bloot dat onze arbeidsmarkt volledig is doorgeslagen op het punt van flexibilisering. Zo bezien is het zeer logisch om economisch herstel samen te laten vloeien met het tegelijkertijd aanpakken van de klimaatcrisis en de wantoestanden op de arbeidsmarkt. Pas dan komt Nederland echt beter uit deze crisis.

Die opgave blijft complex, want het gaat om meer dan een technische transitie alleen. De transitie heeft grote sociale, economische en culturele gevolgen. Bepalend voor de steun voor een klimaatagenda is de lusten- en lastenverdeling. Op het moment dat een grote groep mensen het gevoel krijgt niet te profiteren van klimaatoplossingen, maar wel op te draaien voor de kosten, dan gaan de hakken begrijpelijkerwijs in het zand. Dat kan bijvoorbeeld gelden voor huurders die een onevenredige bijdrage moeten leveren, of juist geen mogelijkheden krijgen om hun energierekening naar beneden te brengen. Hun instemmingsrecht moet daarom geborgd blijven.

Ook heeft klimaatbeleid soms effecten op bepaalde groepen in de samenleving, zonder dat beleidsmakers daar oog voor hebben. Zo wordt vaak niet onderkend dat klimaatbeleid ook gender-aspecten heeft. Als we internationaal kijken, zien we dat vooral vrouwen, gemarginaliseerde bevolkingsgroepen en mensen die geografisch kwetsbaar zijn, de grootste effecten van de klimaatcrisis ervaren¹. Maar in Nederland is dat in wezen niet anders.

Daarnaast zijn tienduizenden mensen voor hun inkomen nu nog afhankelijk van de fossiele industrie en de daarmee samenhangende werkgelegenheid. Daarbij gaat het vaak om mensen met hoogwaardige technische functies, die binnen het oude beleid met veel inzet hebben gezorgd voor de energievoorziening van het land. Die mensen hebben ondersteuning nodig om van werk naar werk te worden begeleid en waar nodig compensatie van inkomensgevolgen, zoals dat nu als eerste plaatsvindt bij de gesloten

¹ <https://atria.nl/nieuws-publicaties/internationaal-nationaal/nationaal-beleid/factsheet-gender-en-klimaatverandering/>

Hemwegcentrale. Klimaatbeleid en inkomens- en arbeidsmarktbeleid zijn niet los van elkaar te zien, zeker niet in de komende tijd, tijdens en na COVID-19.

Klimaatbeleid raakt aan vrijwel alle aspecten van onze samenleving en kan de ongelijkheid sterk vergroten en polariserend werken als het verkeerd wordt ingericht.

Diverse planbureaus adviseren het kabinet over het beleid. Zo hebben CPB, SCP en PBL onlangs een advies uitgebracht over het hanteren van een breed welvaartsbegrip bij het economisch herstel uit de coronacrisis. Het PBL is daarnaast nauw betrokken bij het klimaatbeleid, maar wel vanuit een technisch-economische invalshoek.

Daarmee ontstaat geen vergroting van het draagvlak onder het beleid, wat wel gerealiseerd kan worden door maatschappelijke organisaties te betrekken bij de advisering.

In Schotland is om die reden besloten tot de oprichting van een *Just Transition Commission* die de overheid en het parlement adviseert over sociaal rechtvaardig klimaatbeleid.² Schotland heeft daarmee een primeur. Ons pleidooi is om ook in Nederland een dergelijke commissie in te stellen.

Wij pleiten voor de oprichting van een 'Commissie Eerlijke Transitie', die de regering adviseert over verstandig klimaatbeleid vanuit een breed maatschappelijk perspectief. Klimaatbeleid dat de ongelijkheid niet vergroot en zorgt voor breed draagvlak.

Een Commissie Eerlijke Transitie is in Nederland nodig omdat het klimaatadvies dat de regering nu krijgt vanuit de verschillende planbureaus weliswaar waardevol, maar ook versnipperd is. Het Planbureau voor de Leefomgeving adviseert over klimaatdoelen en de technisch-economische realisatie daarvan.

Het Sociaal Cultureel Planbureau analyseert vooral ex-post over de sociaal-economische gevolgen van het huidige klimaatbeleid. De Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur adviseert over de fysieke leefomgeving. Wat ontbreekt is advisering over hoe klimaatbeleid zo vorm kan worden gegeven dat maatschappelijke weerstand wordt verkleind en er breed draagvlak kan ontstaan. Klimaatbeleid dat sociaal-economisch en maatschappelijk aantrekkelijk is voor een grote meerderheid van de bevolking. Deze advisering kan bestaan uit de volgende elementen:

- Van fossiele werkgelegenheid naar groene werkgelegenheid, met garanties voor een volwaardig karakter van die werkgelegenheid, op zowel arbeidsinhoud, -voorwaarden, -omstandigheden als -verhoudingen (de 4 A's)
- Betaalbaarheid van de klimaat- en energiekosten
- Investeren in sociale innovatie en onderzoek en ontwikkeling om de eerlijke transitie te steunen
- Hoe het klimaatbeleid ongelijkheden als gevolg van de klimaatcrisis tussen onder meer mannen en vrouwen, inkomensgroepen en mensen met en zonder migratieachtergrond tegen kan gaan
- Een exitstrategie voor de fossiel, lineaire economie
- Hoe subsidies de huishoudens met lagere inkomens kunnen bereiken
- Toegankelijkheid van klimaatoplossingen
- Hoe transities te benutten om zowel de levenskosten te verlagen als de gezondheid en maatschappelijke mogelijkheden van de meest kwetsbaren te vergroten
- Verkleining van de internationale voetafdruk
- Internationaal klimaatbeleid en mensenrechten.

De 'Commissie Eerlijke Transitie' kan bestaan uit prominente leden vanuit verschillende disciplines: Vakbond, bedrijfsleven, milieubeweging, emancipatiebeweging, wetenschap en de planbureaus.

² <https://www.gov.scot/groups/just-transition-commission/>

Om tot goede representatie te komen en inclusieve besluitvorming mogelijk te maken moet de commissie divers samengesteld worden met aandacht voor m/v-verhoudingen, etnische diversiteit en leeftijd.

Wij zijn benieuwd naar uw reactie op dit voorstel en we gaan er graag met u over in gesprek.

Met vriendelijke groet,

Kitty Jong
Vicevoorzitter FNV

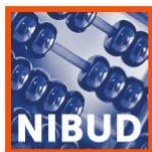
Donald Pols
Directeur Milieudefensie

Joris Thijssen
Directeur Greenpeace

Derk Loorbach
Directeur DRIFT

Arjan Vliegthart
Directeur NIBUD

Nic van Holstein
Voorzitter VCP

Piet Fortuin
Voorzitter CNV

Semih Eski
Voorzitter CNV Jongeren

Zeno Winkels
Woonbond

Kirsten Meijer
Directeur WECF
Nederland

Kaouthar Darmoni
Directeur Atria

Bas van Weegberg
Voorzitter FNV Young and United

Thiemo Heilbron
Directeur Fawaka Nederland